

Coll de la Creu, terme de Bellestar de la Tinença (Baix Maestrat) (xxvii, 124.20.22; 129.5).

Terra (de) Creu, partideta del terme d'Aidí (xxxvii, 62.14).

Sa Creu Nova, partida del terme d'Artà (Mallorca).

Barranc de les Creus, partida del terme de Carlet (Rib. A. del Xúquer) (xxx, 176.11).

Son Creus i torrent de Creus, partida del terme de Bunyola (Mallorca) (xl, 8.24; Mapa Mascaró 9G1).

En algunes altes valls, d'arcaic llenguatge, s'ha conseruat, com NL, la forma antiga *crou*: *La Crou*, nom d'una cadolla d'on brolla aigua en el terme de Cercuran (Viles del Turbó), oït *la krôj* i *kanâl de la krôj* JCoromines a Cercuran (1965).

La Crou, partida del terme de Sentís (Alta Ribagorça) (xix, 174).

CREVILLENT

La vila situada a l'extrem Sud de les terres catalanes i del País Valencià.

PRON. MOD.: *klevilént*, 1935, J.G.M., però reconeixia que com a gentilici havia oït *kreviléntins* a Alacant, St. Joan, Mutxamel i Elx, si bé menys que *klevilénteros* [SGuarner en *AlcM krevilént, kleilént* i més sovint *klevilént*]; en la meua enq. del lloc (1963) (xxxvi, 146-154) i en les de les poblacions circumdants, pp. 125-145, vaig oir *klevilén(t)* i també *krevilén(t)*. En l'establiment de la forma preferible en la nostra llengua no va mancar alguna vacil·lació; però s'ha preferit *Crevillent*: SGuarner (*Nomencl.* de 1966), Moll-SGuarner (llista de *Raixxa*), CSalvador (*Vocab. Ort.*), Mateu (*P. Val.*, 111): amb raó; *Clevillent* només en la llista de *Timó* (1934), *Clivillent*, CCandi (GGRV *Gen.*, 697).

MENCIONS ANT. Cròn. de J.I.: *Criuillen* (p. 431); 1284: *Crivilen* (BABL III, 115); 1293: *Crivilleyn* (Mz.Pi., *Docs. Ling.*, § 371.52); *Criuilleyn* (Ga. Soriano, *Vocab. Murciano*, p. 492); 1296: *Crivillen*, en el *Liber Regii Patrimonii*, i en el mateix, amb dades posteriors, id. 4 vegades, i *Crevillent* 2 vegades; 1310: *Crivilent* (BABL II, 331); 1331: *Crevijllen* (Ga. Soriano, *o. c.*, p. 172). C. 1330: *Crivillen* (Juan Manuel, *Libro de la Caza*, ed. Baist, 70.12). Fi S. XIV: «Oriola, Guardamar, Elg e *Crivillen* e Alacant e la vall d'Elha, e tota la terra qui es ultra Xexona, vers Castella» (Cròn. de Pere III, Pagès, 346.12); 1391: *Crivaleny* (*Man. de N. Ardits* I, 21; a la mateixa font, on el nom d'aquesta vila apareix en massa, compto 24 vegades *Crivillen*, 2 *Crivilleny* i una *Crivilen*, en notícies datades des de 1410 a 1460 (vol. I, 173 fins al vol. II, 344). No tinc nota de la forma exacta en què apareix en un doc. de 1273-74 de l'A.C.A. (Mtz.Fdo., *Doc. Val.* I, n.º 1624).

Com a formes antigues amb *Cl-* només he trobat: «--- Elig e *Clevillent* ---» en un doc. de 1468 p.p. L. Comenge [?] (BABL I, 39); i *Clivillent* en un de 1799, p.p. Rocafort (*Libro de Cosas Notables*, Cast. Pna., p. 129).

De la forma acastellanada (d'alguns — «velis-nolis») *Crevillente*, no tinc dada anterior a Lz. Vargas (c. 1774, *Biblg. y C. Puebas* I, 101). V.González Pérez, *Crevillente, estudio urbano y geogr.* (Val., 1971); car fins Boronat en el cens de 1609 escriu *Crevillent*; i Cavanilles, en el curs de la seva informació, rica i experta, relativa al terme d'aquesta vila, posa pertot *Crevillént* (II, 274-80). Restà població morisca fins a l'expulsió: 208 focs a. 1563, 213 (1572), 395 (1609) (Lapeyre, p. 43).

Disposem ara d'un mapa del terme municipal de Crevillent, a gran escala (1:15000) amb acurada toponímia menor i bona topografia, degut als Srs. Francesc Lledó i Vicent Vadó (1993), del seminari organitzat per la Prof. M. Jesús Navarro, a l'Institut Secundari de la il·lustrada vila (n'hem tret diversos art. de l'*O-nom.*, i el reproduïm, d'acord amb els autors, infra, pp. 472-473. Bella contribució de l'extrem Migjorn a l'*Onomasticon* comú!

²⁰ *Crevillén* altrament, ha esdevingut cognom, no sols del Sud sinó també de l'extrem Nord valencià: dues famílies a Morella (*Vallivana* set. 1963, p. 21).

Fonts aràbigues: transcripció *qarbaljān* en el *Himyarí* (ed. E.-Provençal, p. 180), les notícies del qual vénen sobretot de 1360 (escriu a. 1461). I en formaren un gentilici en *-i*: un *al-Qirbiljāni* a Granada fi S. xv (*Al-And.* xx, 155), i un *Çabat Crivilleni* en la llista de moriscos (potser valencians) de 1408 (p. p. Duran i Sanpere, arx. de Cervera, *BABL* VIII, 507, n.º 51).

HOMÒNIMS o PARÒNIMS. En la Mallorca morisca el *Rept.* posa un «Molin *Cribellen* en el te. d'Artà (Bof., 61; Quadrado, 526). Com diem en el vol. I, 294 sembla que s'ha d'identificar amb una *Torre de Garbalien* (ara te. Capdepera, doc. com alqueria l'a. 1230 (segons A.Gili i *Fontes Rerum* Bal. I, 42); també, L.Llitera parlant de la que ara es diu *Torre de Canyamel*: «los Montsó obtuvieron, ya a raíz de la conquista, la propiedad de los terrenos que llevaban el nombre árabe [sic!] de *Garbeliens*.»

Crivillén poble del Baix Aragó, 19 k. al NE. de Montalbán.

ETIM. És natural i versemblant, equiparant-lo amb els altres NLL valencians en *-en(t)* (*Ontinyent* ANTONIANUM, *Marinyent* MARINIANUM, *Bocairent* VOCONIANUM etc.), veure-hi un derivat de NP romà, com va fer SGuarner (*Introd.* 81 = *Obr. C.* I, 195; i *AlcM*), partint d'un CARVILIUS. No pas forçós, car alguns dels noms en *-ent* (*Carcaixent*, *Sallent* etc.) tenen altre origen i especialment *Segarrient* (*Seguereny*); alguns, suspects o segurs representants d'un dual àrab, com *Alcudiente*, *Almuniente*.

No tant per aquestes bones raons com perquè la patent romana del tal *Carvilius* no era pas clara (tal com resultà fantàstic el *Carcasius* que li cercaven a *Carcaixent*), vaig vacillar en el meu judici sobre aquest. Favorable a -ANUM, amb reserva en el *DECat* I, 294, 7-9; impressionat més tard pel gran nombre de balms i covetes (amb rastres d'habitatge) dels voltants de *Crevillent*, proposava, després de la meua vi-